

Kõik Eesti kirjastused, kirjastage!

ISSN 1406-9210

TÄNAPÄEV

Nr. 2

aprill - juuni 2002

www.tnp.ee

Ann räägib noortega

Menuraamatu "Kuidas elad, Ann?" autoril Aidi Vallikul on valmis uus käsikiri pealkirjaga "Mis teha, Ann?" Raamat ilmub aprillis.

"Kuidas elad, Ann?" oli kirjastuse Tänapäev eelmise aasta enimmüüdud raamat. Kirjastuse ning Eesti Lastekirjanduse Teabekeskuse poolt korraldatud noorsoojutustuste võistluse peaauhinna saanud jutustus hakkas kohe ka lugejatele meeldima. Koolides lülitati see soovitatava kirjanduse nimekirja, raamat kandideeris ka Eesti Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali lastekirjanduse aastaauhinna.

Kuivõrd oskasite ette näha oma esimese noorsooraamatu "Kuidas elad, Ann?" lugejamenu?

Niivõrd, kuivõrd nägin tühikut 14 – 16-aastastele mõeldud omamaise kirjavara koha pealt. Seda, et trükiarv nii suureks paisub, ma muidugi loota ei julgenud, aga uskusin, et lastele meeldib küll. Seda näitas juba mu oma, kohaliku "ekspertgrupi" arvamus. Ja eks see raamat ole ka meelega kirjutatud nii, et just teismelistele korda läheks.

Mil määral on usaldanud õpilased teid enne ja pärast raamatu ilmumist?

rast Anni-raamatu ilmumist?

Ei oska vahet näha. Nad on mind ikka usaldanud niipalju, kui üht õpsi nende arust usaldada saab. Oluline on see, et räägitakse nende endi lugusid, prototüüpe nimetamata. Ja eks nende lood ole selles eas ju üsna sarnased, vähemalt need esimeses raamatus räägitud lood. Kriitiliseks võib muidugi asi minna siis, kui päriselust midagi väga erilist ja ainukordset raamatusse on raiutud.

Milliseid piire seab väikelinnas elades kirjutamine?

Ei mingisuguseid, soodustab hoopis. Seltskondlik läbikäimine on rohkem kontrolli all ja kuurortlinna miljö soodustab omaette olemist, süvenemist. Siin on kergem kui suuremates linnades vältida laiahaardelist pealiskaudsust. Ainestiku mõttes on teismeliste maailm kõikjal enam-vähem samasugune, probleemid on üsna ühised, ja pealegi on nüansside täpsustamiseks võimalik alati kontakti võtta mõne tuttava Tallinna

Aidi Vallikul ilmub aprillis uus raamat "Mis teha, Ann?".

noorega. Asjaajamise suhtes on 100 kilomeetrit muidugi veidi ebamugav, kuid õnneks pole enam need ajad, kus Haapsalust Tallinna sõideti postivankriga kaks päeva.

Millest kirjutate oma uues raamatus "Mis teha, Ann?"

Rahast noorte elus. Enesekehetestamisest, elus edasijõudmise meetoditest. Sõprusest ja reetmisest. Arusaamatustest armastuses, sõpruses ja perekon-naelus. Omapead jäetusest. Raskete valikute tegemisest kõigil nimetatud tasanditel.

Kas edaspidi saame lugeda ka täiskasvanud Anni elust?

Kahtlane, aga ei välista. Kardetavasti ammendab Anni-te-

maatika ennast minu jaoks mingil ajal. Millal? Kes seda teab. Järgmisel planeeritud raamatul on igatahes Anniga vähe ühist, ainult eesmärk ehk — aidata lastel endaga toime tulla praegusel keerulisel ajal, kus ühiskonnal tervikuna tundub olevat kaks prioriteeti: pürgimine järjest kõrgemale (mis tahes alal, karjääris, eneseteostuses, varanduslikus mõttes jne) ja naudinguiha. Võimalusi mõlemaks on rohkem kui iial varem ja suur osa neist on enesehävituslikud.

Mis eristab noorsookirjandust teistest kirjandusžanritest?

Tunduvalt rohkem tuleb arvestada sihtgrupiga nii probleemide kui tehnilise külje pealt. Nii noor inimene paraku

ei ole veel mõjutatav kriitikute arvamusel, teatud novaatorlikest joontest raamatus või sügavate psühholoogiliste või eksistentsiaalsete probleemide olemasolust loetavas tekstis.

Keskmine, just see keskmine teismeline tahab lihtsalt enda jaoks huvitavat raamatut — kui see on talle huvitav, siis ta loeb; kui mitte, viskab käest ära. Ta on üksjagu siiras ega võta ainuüksi eelnimetatud kaunite väärtuste pärast ühtegi teksti vabatahtlikult ette.

Muidugi on olemas suur hulk varaküpsid, anderkikaid noori, kes selles eas huvituvad juba sootuks muust, väärtkirjandusest, maailmaklassikast, aga nemad jäävad lugema nii või teisiti, neid pole enam vaja raamatu ligi meelitada.

Aga just need teised, kes

loevad võib-olla tõesti ainult seda, mis on koolis kohustuslik lektüür ja leiavad, et raamatud on jama — kui nad loevad, siis üht, mis nendega nende enda keeles räägib ja neile huvitav on, siis need noored ehk loevad vabatahtlikult veel teist ja kolmandatki raamatut ega jää edaspidises eluski piirduma ainult filmide vaatamisega.

Mis seob Aidi Vallikut luuletaja ATSigaga?

Elukogemus. Kirjandusharrastus. Mõneti riikalik loomus. Mõned vanad sõbrad. Kõik see, mille olen ära õppinud. Kindlasti ka see, mis sealt õppimata on jäänud, aga küll ma jõuan. Kõige lihtsamalt öeldes: ATS on minu lapsepõlv. Nii eluline kui kirjanduslik.

Mida ütleksite Anne Eenpalule?

Ahaa, see on vist see kodutütarde emme? Tugev naine. Hea, et ta on. Mul on tunne, et mõnes mõttes oleme sama asja teenistuses. Praeguses maailmas, kus suur osa täiskasvanuidki endaga hakkama ei saa, tuleb lapsi eriti hoida, et nad võimalikult terve psüühikaga täiskasvanuteks või üldse täiskasvanuteks saaksid. Kui palju lapsevanemaid viitsib oma lastega metsades ringi mitata, lõket teha, laulda, laagreid korraldada? Lapsed on nagunii hullusti omapead, vaadake soojematel õhtutel bussipeatusi või tänavanurki.

Mina kantseldan neid iga päevatöös ja raamatutega, tema jälle oma meetoditega — lõppude lõpuks, mida on valet isamaalises kasvatuses? Ega kosmopoliitsuses ja eurointegreerumiseski midagi halba pole, ega inimese peab ju lõppude lõpuks ikkagi teadma, kust ta pärit on.

EESTI LASTEKIRJANDUSE TEABEKESKUSE JA KIRJASTUSE TÄNAPÄEV ALGUPÄRASE NOORSOOROMAANI VÕISTLUS

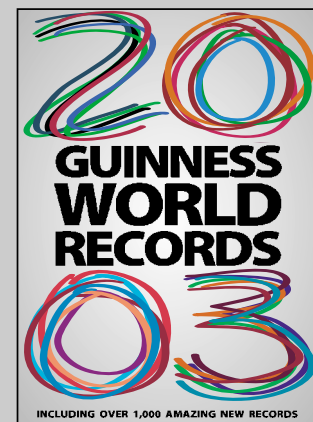
Võistlustöid oodatakse 31. augustini 2002. Noorsooromaani sihtgrupp on 14–17-aastased noored.

Romaan peab olema kirjutatud eesti keeles eesti autori poolt. Romaani pikkus on minimaalselt 5 autoripoognat (200 000 tähemärki ehk 111 masinakirjalehekülge) ja maksimaalselt 10 autoripoognat (400 000 tähemärki ehk 222 masinakirjalehekülge). Kõik käsikirjad võistlevad ühisel alusel, st teemade kaupa, käsikirju ei klassifitseerita. (Küll on aga võimalikud eripreemiad).

Käsikiri (3 eksemplaris) peab olema varustatud MÄRGUSÕNAGA. Lisada kinnine ümbrik autori nime ja kontaktandmetega. Arvesse lähevad vaid õigeks tähtjaks laekunud käsikirjad. Käsikirju ei tagastata ega retsenseerita. Žüüri tuleb kokku 2002. aasta septembris. Võitjad kuulutatakse välja 2002. aasta detsembris. Žüüri annab välja kolm rahalist auhinda.

KÄSIKIRJAD PALUME SAATA VÕI TUUA EESTI LASTEKIRJANDUSE TEABEKESKUSSE aadressil: Liivalaia 30 10118 Tallinn

Lisainfot saab Eesti Lastekirjanduse Teabekeskest (kontaktisik Anne Rande, tel. 6466 488) ja kirjastusest Tänapäev (kontaktisik Tiina Tammer, tel. 650 5613)

Londoni raamatumessi järel avalikustati 20. märtsil Guinnessi rekordite raamatu 2003. aasta kaanekujundus. Seega näeb samasugune välja ka esimene eestikeelne Guinness World Recordsi väljaanne. Hõbehalli kaane peal on hologrammi meenutav foolium. Loe lehest ka Guinnessi rekordite raamatu sünniloo kohta (lk 3).

Kuidas reklaamida raamatut

Kirjastaja töö ei lõppe raamatu kättesaamisega trükikojast. Tegelikult algab siis töö raskem osa, raamatu reklaam ja müük. Sest sa võid kirjastada väga hea raamatu, aga kui keegi sellest õigel ajal teada ei saa, sattub su hea raamat üsna ruttu raamatukaupluse uudisraamatute riiulilt vanemate raamatute riiulile, seal seljaga ostja poole ning lõpuks odavate raamatute sekka. Ning ka odavus ei pruugi head raamatut päästa. Teda pole lihtsalt olemas. Või õigemini, ta on olemas suurte pakkidena raamatulaos. Ja kirjastaja hirmunenäos.

Kirjastaja on haritud inimene ning teab, mis on *brand* ja *positioneering*. Raamatuturul on selle teadmiseega kahjuks vähe peale hakata. Kirjastamise kasum on kesine, turg ületoodetud, raamatukauplused vaid mõnesse suuremasse linna koonduvad. Ning raamatuostja äärmiselt hinnatundlik. Kuidas siis kõigile selgeks teha, et just sinu kirjastus on teinud ühe äärmiselt hea raamatu, mida tuleb kindlasti osta? Loomulikult on parim abimees ajakirjandus.

Muidugi annab iga kirjastus rõõmuga ajakirjandusele raamatu nõ reklaameksplari. Veel suurem on rõõm, kui raamatut on märgatud ja sellest näiteks retsensioon ilmub. Aga kui tassid raamatuid toimetusse ning neist ridagi ei ilmu...

Mõistlikult on süsteem korraldatud Eesti Päevalehes ja Maalehes. Kirjastusele on raamatu reklaamimiseks tehtud kindel ja jõukohane hind ning kõik raamatud käivad kirjastaja enda raha eest lehest läbi. Kui toimetust soovib mõnda raamatut retsenseerida, siis ta loomulikult saab selle. Eesti Päevalehes ilmub veel igal reedel meie ainus kirjanduslik Arkaadia. Ma ei usu, et seda loevad ainult kirjastajad, raamatukaupmehed ja raamatukogutöötajad. Kuigi abiks on see neile töös kindlasti. Tõdes eestlaste jätkuvalt suurt raamatuhuvi (muidu meid, kirjastajaid, ju nii palju ei oleks) ja ilmuvate raamatute hulka, on kirjandusliku lugejaid kindlasti piisavalt.

Ka ajakirjad avaldavad raamatututvustusi meeleldi. Ainult kirjastaja ise peab tegema eelvaliku, millisesse ajakirja milline raamat sobib.

Postimehe ja Eesti Ekspressiga on teistmoodi. Neile võid viia raamatuid küll, aga ajalehte juhtub neid harva. Eesti Ekspressil seni eraldi raamatututvustamise rubriiki pole olnud ja retsenseerimise valik sageli tabamatu. Postimehes leiavad pikemat käsitlemist vaid vähesed raamatud ja kirjanikud. Kui näiteks ilmus Jaan Krossi "Tahtmaa", siis võis sellest pea iga päev leida artikli või intervjuu või retsensiooni või kommentaari.

Muidugi jäävad kirjastajale vähe kättesaadavaks kõige võimsamad kanalid — televisioon ja raadio. Neis on raamatute järjekindel reklaamimine üle jõu käiv. Tänaväärne, kui meeldivad saatejuhgid vahel headest raamatutest rääkima kutsuvad.

TIINA TAMMER

TSITAAIT

Kunagi varem pole Eestis ilmunud nii palju erinevaid raamatuid kui nüüd.

Vabariigi President **Arnold Rüütel** Eesti Vabariigi 84. aastapäeva kõnes Estonia teatris 24. veebruaril 2002.

No missa oskad öelda, loll koer on raamatu välja andnud. Tegelikult on see kõide nagu miiniga mängimine: Eesti ülemused on isegi niivõrd lollid, et paha hakkab, ja siis tullakse veel lollust juurde õpetama.

Ahto Muld ajalehe Aktivist märtsinumbris Scott Adamsi "Dogberti täiesti salajasest juhtimisõpikust".

Ma olen tähele pannud, et tuntud autori nimi klantspildi taustal on müügiargument number üks.

Raamatukaupluse Rahva Raamat direktor **Sirje Pihlak** SL Öhtulehes 9. veebruaril 2002.

Ajal, kui värsket verest eesti lastekirjanduses isegi mitte ei räägita — seda lihtsalt on nii vähe — tuleb Hiiumaa metsast keegi 26-aastane **Kristel Salu** ja kirjutab üldises kontekstis täiesti arvestatava tüdrukute-raamatu!

Ilona Martson Eesti Päevalehes 15. märstil 2002 Kristel Salu raamatust "Viljaküla Brita memuaarid".

Raamatubisnis — see on nagu rong, mille tagumise vaguni alt võetakse liipreid, et neid ette panna.

Kirjastuse Varrak tegevdirektor **Priit Maide** Eesti Ekspressis 14. märtsil 2002.

Vastavad asjatundjad

Kirjastus Tänapäev esitas erinevate ajakirjandusväljaannete kirjandustoimetajatele kolm küsimust.

1. Kuidas valib teie väljaanne arvustamiseks raamatuid?
2. Missugust kirjandust või kirjandussündmust eelistate pikemalt kajastada?
3. Milliseks hindate koostööd kirjastustega?

Ilona Martson
Eesti Päevaleht

1. Eks see ole ikkagi toimetajate subjektiivne valik. Aga kindlasti peab raamat olema värskelt ilmunud, autori nimi või siis teema võiks lugejat millegagi intrigeerida, mingil määral on oluline ka tiraaž. Kui raamat levib käsipostiga ja on täis tundmatu (varjunime kandva) autori luuletusi, siis kardetavasti jääb see valikust välja. Ma ei taha väita, et taoline üllitis ei ole tähelepanu väärt. Enamasti pole aga Arkaadias talle kohta, suuremad ja olulisemad raamatud tõrjuvad ta lihtsalt tahaplaanile.

Vaikimisi valitseb põhimõte, et kuu aja lõikes oleks tasakaal algupärandi ja tõlkekirjanduse vahel. Sageli on kiusatus eesti autoreid eelistada, aga sellele ei tohi järele anda. Ainuke Eestis ilmuva kirjanduslik Arkaadia peab Arkaadia olema eelkõige kirjandusliku vahendaja lugejale. Seega peab ta kajastama põhivoolu, mis hõlmaks nii "oma" kui "võõra". Pealegi ilmub muu maailma kontekstis olulisi tõlkeramaatuid viimasel ajal väga palju.

Sageli otsustab valiku see, kuidas õnnestub leida arvustaja. Kui raamat käes, hakkad mõtlema, kellele see sobida võiks — ja kelle arvamus ise lugeda tahaks. Endal peab ka huvitav olema. Pole mõtet loota, et enda jaoks igav tekst suudaks lugejat võluda.

Veel olen püüdnud iga kuu avaldada vähemalt ühe uue laste- või noorteramaatu arvustuse. Seda lihtsalt peab tegema.

2. Pikemad artiklid on enamasti seotud kindla tähtpäevaga. Kui näiteks Eestisse tuleb Terry Pratchett, siis ei saa temaga tehtud intervjuud avaldada nädal hiljem. Sama kehtib siis, kui mõnel olulisel kirjanikul on juubel (juubeldamisega ei tasu siiski liiale minna). Kontekstist johtuvalt tuleb tähele panna olulisi raamatuid, "Sõrmuse vennaskonna" ekraanile tulles tuleb kirjutada Tolkienist jne.

Kõikvõimalikud kirjanduspreemiad — ja neid pole aasta alguses teps mitte vähe —

peavad samuti ajalehest läbi jooksa. Mõnikord juhtub, et hea autor tuleb ja pakub ise huvitava essee, aga seda juhtub kahjuks harva. Enamasti tuleb idee mõelda välja toimetajatel enestel. Arkaadial on kaks toimetajat. Mina ja Jaak Urmet. Eks me siis kahe peale nikerdame.

3. Koostööd kirjastustega hindan suurepäraseks.

Rein Veidemann
Postimees

1. Valida saame nende raamatute hulgast, mida saadavad meile kirjastused. Neist omakorda valiku tegemine sõltub arvustajate leidmisest ja sellest, millise koha annavad arvustamiseks kavandatavale raamatule toimetust nõustavad kirjanduseksperdid.

2. Postimees vastavalt oma profiilile eelistab jälgida eeskätt eesti kirjanduselu. Seetõttu satuvad meie huviorbiiti rohkem eesti autorid ja nende teosed, põlvkonnast ja žanrist sõltumata. Ühtviisi tähelepanu tahame pöörata nii klassikutele kui ka debütantidele.

3. Juhtivad kirjastused hoolitsevad pidevalt, et nende toodang jõuaks toimetusse. On normaalne, et iga kirjastus arvestab sellega, et mõned eksemplarid jagatakse ajalehetele toimetustele, kes seeläbi saavad pidevalt ülevaadet ilmuvast raamatuhulgast ja vahendada arvustamisele minevad teosed kriitikutele. Koostöö teiste kirjastustega on juhuslikum laadi.

Aita Kivi
Anne

1. Uute raamatute tutvustajana teen valiku nende raamatute seast, mille peatset trükis tulekust erinevad kirjastused ette teada on andnud. Esmärgiks on pakkuda enamiku ajakirjadega võrreldes põhjalikum ülevaadet vähemalt

viieast tutvustatavast teosest. See tähendab, et vähemalt need, millest pikemalt kirjutatud, on põhjalikult läbi loetud. Impressumi ümberkirjutamist olen väitnud ka nende raamatute tutvustamisel, mille kohta ruumipuudusel vaid 4-5 rida ajakirja mahub. Kuna tutvustus on nimeline, annan loetule ka personaalseid hinnanguid.

2. Eelistatud on võimalikult laiale (nais)lugejate ringile huvipakkuv kirjandus, millest põhiosa moodustab ilukirjandus ja suhteraamatud. Viimaseid olen tutvustanud valdavalt ajakirja suheteplokis. Ilukirjanduse valikul lähtub Anne põhimõttel, et põhjalikum ülevaade oleks antud kirjandusliku taseme poolest elamust pakkuvatest, põgusam eeskätt niisama ajaviidet võimaldavatest raamatutest. Oma koht on ka tervise-, trenni-, ilu- või kodukujunduse alasel käsiraamatutel. Kirjandussünnimusi Anne ei kajasta.

3. Koostöö kirjastustega on hea.

Jüri Pino
SL Öhtuleht

1. Mulle endale meeldib kirjastustesse kohale vajuda ja seal siis valida. Õnnetuseks on kirjastused üle linna laiali ja väga paljud neist kuskil äärelinnas, kuhu lihtsalt ei viitsi ennast kohale vedada. Mõned saadavad ise raamatuid. Kui saan valida, valin külmalt oma labase maitse järgi, mis mulle meeldib. Halvasti kirjutada nagu raamatust ei taha, olen siis neist, mis ei meeldi, parem vait.

2. Huu. Ausalt, ei tea. Mulle meeldib igasugune kraam, naistekatest kuni targutusteni. Ausalt, ei tea. Mis kirjandussünnimusi siin ikka nii väga... Noh, satud esitlusele, aga... raamat ise on tähtsam, ma arvan, kui kehva ja kalli veini joomine püstijala.

3. Naljaks. Mõnega on väga tore, mõni on kummaline. Mulle on ikka hirmsasti nalja teinud kirjastajate umbusk minu väite suhtes, et nende raamatututvustamine on jumma-

la tasuta, andku ainult teos kätte. Lõpuks jäävad uskuma. Kõige naljakamad on need ühe-raamatu-kirjastajad, kes on a) veendunud, et nende raamat on väga oluline ja vääraks erinumbriga b) tahavad tootenäidist pärast tagasi saada. Toode on enamasti mingi järjekordse vabamüürluse ja kasiinonduse seostamine. See on nii armas...

Annika Koppel
Anna

1. Valin lähtuvalt ajakirja spetsiifikast. Kuna Anna on naistele ajakiri, siis püüan raamatute valikul lähtuda ajakirja lugejate huvidest, kuid eeldan, et lugejad on erinevad ja mitmekülgsed huvidega. Põhirõhk on ilukirjandusel, naistekatel, tervise-, eneseabi- ja hakkamasaamise raamatutel; moodi, kööki, sisustust jms. puudutatel raamatutel.

2. Pikemalt eelistan kirjutada elulooraamatutest või mõnest asjalikust nn. enesebiraamatust, rääkimata heast ilukirjandusest. Kirjandussünnimuste kajastamine sõltub sellest, missugusesse konteksti see meie jaoks asetub ehk kas see võiks meie lugejale mingil moel huvi pakkuda. Hea asja jaoks leidub ikka ruumi.

3. Koostöö kirjastustega on üldiselt hea. Sellega ei ole probleeme.

Doris Kareva
Sirp

1. Valik tehakse toimetusse saadetud raamatute hulgast. Eelistatud on kaasaegne eesti kirjandus, teatmeteosed, maailmaklassika, väikese tiraažiga erialased väljaanded (valdavalt humanitaaralal).

2. Eraldi kajastamist leiavad teosed või sündmused, millel on mõju kaasaegsele kirjandusele, mis ärgitavad poleemikat või avaldavad muljet.

3. Koostöö kirjastustega on kahetsusväärselt ebahütlane.

VASTUKAJA

Tänapäevalehe eest. Mulle kui raamatute komplekteerimisega tegelevale inimesele meeldib väga, et teie lehest on võimalik saada infot ilmutava raamatute kohta. Ja ka nende kohta, mis juba ilmunud — äkki on mõni raamat meil saamata. Praegu puudub sellekohane info. Muidugi, kui võimalik, oleks hea ka nende puhul näha kaanepilti. Üldiselt on selline ajaleht meeldivaks abivahendiks töötgemisel ja planeerimisel, nii et loodan edaspidigi seda ajalehte saada.

Ave Janu, Tallinna Keskraamatukogu töötusosakond

Tere!

Tänapäevalehe Tänapäev eest. Kuna meie maakonnas veel pooltel raamatukogudel interneti-võimalus puudub, on raamatuinfo ka paberkanjal teretulnud.

Helle Heidov, Lääne-Virumaa Keskraamatukogu komplekteerimisosakonna juhataja

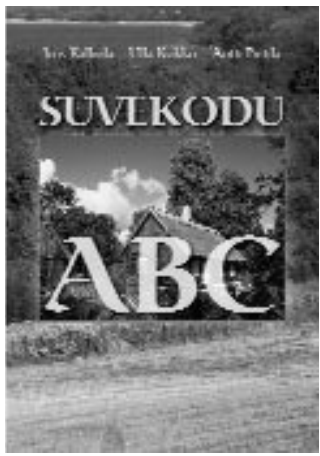
Täname meeldiva üllatuse eest. Saime seda kohe näidata maakonna raamatukogude töötajate seminaril. Ajaleht pakkus paljudele huvi.

Eno Hansen, Kõrveküla Raamatukogu komplekteerimisosakonna juhataja

Võrumaal on 35 rahvaraamatukogu. Ma usun, et teie ajalehte loevad kindlalt kõik raamatukoguhoidjad, aga võib-olla ka mõned ärksamad lugejad. Seda ei oska hetkel kindlalt väita. Asjalikku infot vajame alati. Oleks kena, kui kirjastus tutvustaks ka lähemalt uut autorit, kui kedagi on tõlgitud. Teie ajalehel on väga uhke moto (*Kõik Eesti kirjastused, ühinege! toim!*). See võiks tegelikkuseski toimida. Raamatukogusid ei maksaks ka ära unustada, sest meile tundub, et vaatamata õhukesele rahakotile oleme me siiski arvestatavad ostjad. Jääme ootama uut numbrit ja jõudu tegijatele.

Helve Pai, Võrumaa Keskraamatukogu komplekteerimisosakonna juhataja

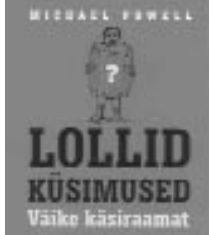
Uued raamatud aprill–juuni 2002

liris Kalliola, Ulla Kokko, Antti Pietilä
SUVEKODU ABC
 Soome keelest tõlkinud Mari Maasik ja Tiiu Tamme
 Kujundanud Irina Tammis
 208 lk, kõva köide
 ISBN 9985-62-052-6
 Põhjalik käsiraamat suvekodu omanikule. Nii praegusele kui tulevasele. Raamat algab suvila-krundi taotlemisest, maja planeerimisest, ehitusloast jms. Antakse nõu, kas osta valmis suvila või hakata ise ehitama. Mõlemal juhul järgnevad põhjalikud soovitused. Kel kõik see juba olemas, saab jätkata juurdeehituse peatükist, minna edasi suvila remontimise juurde. Saab head nõu, kuidas maja talveks elamiskõlblikuks muuta; aknaid, pörandaid, seinu remontida. Edasi minnakse nõuannetega sauna juurde. Ja siis õue. Paadisillad, terrassid, õuegrillid. Taimede kasvatamine ja ümbritsev loodus. Raamatus saavad näpunäiteid ka kalastajad ja ilmavaatlejad. Palju kasulikku ühete kaante vahel. Raamat ilmub koostöös Suure Eesti Raamatuklubiga.

Jasmine Birtles
VÄIKE VABANDUSTE RAAMAT
 Tõlkinud Mihkel Mõisnik
 128 lk, pehme köide
 ISBN 9985-62-045-3
 Oled kunagi püksid rebadel vaele jäänud (otseses või ülekanatud tähenduses) ja hea vabandus oleks marjaks ära kulunud? Nüüd on see probleem lahendatud. **VÄIKE VABANDUSTE RAAMAT** pakub sobivaid vabandusi igaks elujuhtumiks.

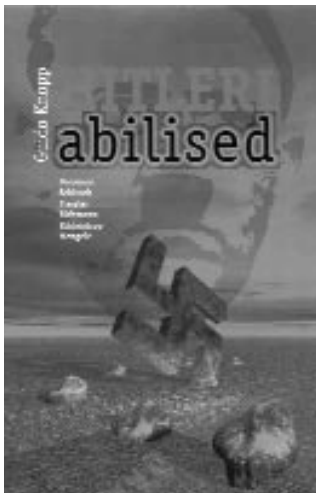
Michael Powell
LOLLID KÜSIMUSED. VÄIKE KÄSIRAAMAT
 Tõlkinud Katrin Kaarep
 128 lk, pehme köide
 ISBN 9985-62-046-1
 Oled sa kunagi mõelnud, kui palju lolle küsimusi võib mahtuda ühte väikesesse raamatusse? Oled sa kunagi mõelnud, miks kamikazed kiivreid kandsid? Või kui me loomi süüa ei tohi, siis miks nad on lihast tehtud? Oled sa vahel jäänud mõttesse ja unustanud end uuesti käima tõmmata? "Lollid küsimused. Väike käsiraamat" on tobeduste surmaljakas kogumik.

Josie Lloyd, Emlyn Rees
SAAME KOKKU
 Inglise keelest tõlkinud Maris Pähn
 Kujundanud Piret Niinepuu-Kiik
 Sari ANNE RAAMAT
 kõva köide
 ISBN 9985-62-065-8
 Amy on üle kahekümnene tüdruk, kes pole päris kindel, mida ta elult tahab. Meeste foris on pool aastat punane tuli põlenud ning hoiatavatest juhtumitest hoolimata teeb ta endiselt samu vigu. Jack on naistemees, kes sõidab oma metsiku elu kiirteel Porsche'ga, ning peatub üksnes kiirviitideks Naistekülas. Ning raamat räägib sellest, kuidas need kaks kokku saavad. Kõigist teistest sarnastest raamatutest erineb see aga selle poolest, et lugejal on võimalus tutvuda mõlema mõtetega kordamööda: mida mõtles samast situatsioonist Amy ja mida mõtles Jack. Lõbus ning meelelahutuslik "Saame kokku" on paljudes riikides saanud tõeliseks bestselleriks.

Philip K. Dick
UBIK
 Inglise keelest tõlkinud Mart Kalvet
 kõva köide
 Sari 42
 ISBN 9985-62-043-7
 Erakordsete paravõimetega inimeste ohjamisega tegeleva firma looja ja juht Runciter hukkub ning temaga ei saada kontakti ka "poollelu" tasandil, milles surnud inimesi on mõnda aega vaimsetel veel elusatena hoidma õpitud. Samal ajal hakkab juhtuma kummalisi asju, mis viitaksid justkui sellele, et aeg on liigestest pisut lahti. Joe Chip Runciteri firmast hakkab uurima, milles asi ning sa-
 tub üha kaugemale Dicki loodud hallutsinatsioonilisse maailma.

Guido Knopp
HITLERI ABILISED
 Tõlkinud Viktor Sepp
 Kujundanud Vladimir Taiger
 kõva köide
 ISBN 9985-62-054-2
 "Hitleri abilised" on järg menukale raamatule "Hitleri käsilased". Guido Knopp on tuntud Saksa ajaloo professor ning üks tõlgitumaid saksa autoreid maailmas. Enamik meie telekanalites jooksnud saksa dokumentaalfilme II maailmasõja päevist on tema juhtimise all valminud. Raamatus on kuue natsi elulood koos suure hulga tsitaatidega. Bormann, Ribbentrop, Schirach, Freisler, Eichmann ja Mengele – kuidas said neist sõjakurjategijad ja milline oli nende saatus? Knopp annab oma raamatus neile küsimustele nii mõnegi vastuse.

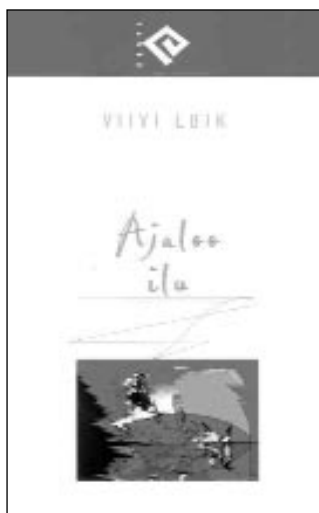

paistab isegi teisele poole piiri ära." Emotsionaalne taaskohtumine hea eesti kirjandusega.

Friedrich Reinhold Kreutzwald
KULLAKETRAJAD
 Kujundanud Viive Noor
 pehme köide
 Sari MINU ESIMENE RAAMAT
 ISBN 9985-62-053-4
 Ükskord ennemuiste elas sügavas metsalaanes puude varjul hurtsiku lonkur vanaeit kolme priske tütreaga. Tütred õitsesid kui kenad lillekesed eide kuivanud kändu ümber; iseäranis noorem õde oli viisakas ja kena kui oakaunakene. Aga üksikus kohas ei olnud muid nägijaid kui päeval päike ja öösel kuu ja tähtede silmad.

Aidi Vallik
MIS TEHA, ANN?
 Kujundanud Katrin Kaev, Sigrid Pavel
 pehme köide
 ISBN 9985-62-059-9
 Autori sõnul on see raamat "Rahast noorte elus. Enesekeh-testamisest, elus edasijõudmise meetoditest. Sõbrusest ja reetmisest. Arusaamatustest armastuses, sõbruses ja perekonnaelus. Omapeade jäetusest. Raskete valikute tegemisest kõigil nimetatud tasanditel."

Viivi Luik
AJALOO ILU
 Kujundanud Kersti Tormis
 136 lk, kõva köide
 Sari EESTI kordustruk
 ISBN 9985-62-051-8
 "Mida magusamalt sirel lõhnab ja mida sinisemalt lehvib taevast, seda eluohutikum tundub olevat viibimine Balti riikides. Nendest riikidest ei tea keegi, kas neid ongi üldse olemas. Elu nendes on arusaamatu ning saladuslik. Viiskümmend aastat on siin vaid üks silmapilk, unenägu ja aur, mis katab varemeid ja tühje vundamente. Siin võib kiirgav kevadtuul isegi surnuluudele elu sisse lõõtsuda ja nad hauapõhjast välja tuua. Päise päeva ajal on siin kuulnud vanakuradit raadios kõnet pidamas. Siinseid sireleid nähes ei tea kunagi, kas nad õitsevad täna või minevikus, või on nad ainult igatsusepilt, mis

Grant Naylor
PUNANE KÄÄBUS. LÕPMATUSES TULEB SÕITA ETTEVAATLIKULT
 Tõlkinud Tiina Randus
 Sari 42
 kõva köide
 ISBN 9985-62-057-7
 Punane Kääbus, vana kobakas kosmoselaev, pidi peatselt alustama teed Maale. Sinna see aga ei jõudnud. Selle asemel leidis Lister end kolme miljoni aasta kaugusel Maast. Ta oli inimkonna viimane elusolev esindaja. Tema seltsilisteks olid surnud mees, hullunud arvuti ning kõrgelt arenenud kass. Koduteel ületasid nad valguse kiiruse, koh-tusid Einsteini, Archimedese ja Norman Wisdomiga ning avastasid... alternatiivse reaalsuse.

Manil Suri
VIŠNU SURM
 Inglise keelest tõlkinud Aet Varik
 pehme köide
 ISBN 9985-62-055-0
 Višnu on suremas ning lebab trepimademel, kus ta on pikka aega elanud. Tema majanaabrid Patrakid ja Asranid aga vaidlevad selle üle, kes peaks talle kiirabi kutsuma. Loo arenedes satume keset paljude korterelamu perede kummalisi ning kentsakavõitu elusid, mis ühel või teisel moel selleks hetkeks pöördpunktini on jõudnud. Kõige selle keskel aga lebab poolteadvusel Višnu, kes koos lugejaga mõistatab, kas ta ikki polegi päris Višnu, jumal. Nüüdseks Ameerikas elava Indiast pärit autori kõrgelt hinnatud debüütromaanis on tihedalt põimunud India mütoloogia ja tänapäeva India oma nii sotsiaalselt kui religiooniliselt kireva rahvastikuga.

David Southwell, Sean Twist
VANDENÕUTEORIID
 Tõlkinud Urmas Rattus
 kõva köide
 ISBN 9985-62-062-3
 Kes tappis John F. Kennedy? Kuidas täpselt hukkus printsess Diana? Mis Roswellis tegelikult siiski juhtus? Kuhu kadus Glenn Miller? Need ja paljud teised

küsimused seisavad endiselt vastamata meie ees. Aga miks? Vastuseid pakutakse igasuguseid ja üks on alati kas valitsustega seotud või salaorganisatsioonide või tulnukate vandenõu. Raamat annabki hea ülevaate maailma kuulsaimatest vandenõuteooriatest, nende taustadest ja tagajärgedest.

Wendy Northcutt
DARWINI AUHINNAD II
 Tõlkinud Risto Marjapuu
 Kujundanud Dan Mikkin
 kõva köide
 ISBN 9985-62-061-5
 Uusi lugusid inimestest, kes ajendatuna auahnusest, saamahimust või tont teab millest veel, midagi täiesti lolli ette on võtnud, selle läbi õnnetul kombel hukka saanud ja sellega inimkonna genofondile heateo teinud. Kurva lõpuga, kuid äärmiselt naljakad (ja õpetlikud) lood kogu maailmast.

EESTI MÕISAD
 Koostanud Ants Hein
 Kujundanud Andres Tali
 album, kõva köide
 ISBN 9985-62-059-3
 "Eesti mõisad" on järg möödunud aasta lõpus ilmunud raamatule "Eesti kirikud". Mõlemad on Andres Tali kujunduses valminud pildialbumid, mis koostatud vanade fotode ja postkaartide põhjal. Raamatus on üle 200 pildi erakollektsionääridelt ja erinevaist muuseumifondidest. Pildiallkirjad on eesti, saksa ja inglise keeles. Lisatud on register ja Eesti mõisate kaart.

August Gailit
MUINASMAA
 Kujundanud Kersti Tormis
 Sari EESTI
 kõva köide
 ISBN 9985-62-050-X
 Gailiti esimene ja (teenimatult) kõige vähem tuntud reisiromaan, omamoodi eellugu või katsetus või kondiproov "Toomas Niper-naadi" ja "Ekke Moori" kirjutamiseks, kus mööda kodumaad seikleb ilmselge autori alter ego Bruno Erms. Seiklused, millesse see omapärase ilmavaatega rändur satub, on tedagi sageli sidunud naiste, kentsakate inimeste ja toredate külakohtadega ja kõigist neist on üht-teist kõrva taha panna nii peategelasel kui lugejal.

Michael Korth, Eva Lechner
ŠVEJKI BÕIMI KOKARAAMAT
 Saksa keelest tõlkinud Eve Sooneste
 160 lk, kõva köide
 ISBN 9985-62-049-6

Kuidas sündis "Guinnessi rekordite raamat"

Sügisel ilmub kirjastuses Tänapäev eesti keeles esmakordselt "Guinnessi rekordite raamat". Praeguseks hetkeks on sellest saanud maailma kõige müüduma autoriõigusega teos.

Ent raamat ise sündis suurelt osalt juhusel tõttu. Sir Hugh Beaver, kes oli Guinnessi õlletööstuse tegevdirektor, käis 1951. aastal Iirimaaal linnujahil. Pärast jahti läks vaidluseks, kas põldrüüt on Euroopa kõige kiirem jahilind.

1954. aastal hakati uuesti arutama, kas mitte rabapüü kiirem pole. Beaver taipas, et tõenäoliselt on selliseid vaidlusi kõigis maailma kõrtesides ning seetõttu oleks vaidluste lahendamiseks hea mingit raamatut allikana kasutada. Beaver pöördus Londonisse kaksikvendade Norris ja Ross McWhirteri poole, kes pidasid faktide kontrollimise agentuuri.

Nii sündis esimene "Guinnessi rekordite raamat", mis pingsa töö järel ilmus 1955. aasta augustis. Ning kõik muu on juba ajalugu, iga järgmine trükk on seejärel olnud eelmisest suurem ning peagi jõudis raamat ise oma rekordite hulka.

Praeguseks on raamat ilmunud 38 keeles ligi 100 riigis ning müüdnud on üle 100 miljoni eksemplari.

Raamatu 290 leheküljel on 4000 rekordit, millest igal aastal vahetub 1000. Tänapäeval ei ole Guinness World Recordsil enam sidet Iiri õlletootjaga.

Kokku on Guinness World Recordsi arhiivis ligi 50 000 rekordit. Eestiga seotud rekorditest on kõige rohkem avaldatud kahte: kõige kangemat alkoholi (98%) ja Martin Kleini 11 tundi ja 40 minutit kestnud maadlusmatši 1912. a. olümpial Stockholmis. Muudest rekorditest on arhiivis kirjas ka kõige kõrgem legotorn, Leonid Gulovi rekord 2000 m sõudmises, Balti kett, kõige vanem Eurovisiooni võitja ning naise kandmise võistlused.

Varem on mainitud ka sõna "jäääärne", kui ainulaadset nelja järjestikuse sama vokaaliga sõna. Ära märgitakse ka Estonia laevaõnnetus ja kummaline fakt, et Eestis on teadaoleva statistika järgi kõige rohkem ühel üüripinnal elanikke ja kõige vähem eramuomanikke maailmas.

Raamatu koostajad kutsuvad eestlasi üles uusi rekordeid püstitama, näiteks suhkrutükkidest võimalikult kõrge torni ladumises.

Eestikeelse "Guinnessi rekordite raamatu" ettetellimine algab maikuu.

Valgete kinnastega Hitleri abilised

“Hitleri abilised” on järg me-nukale raamatule “Hitleri käsi-lased”. Nende autoriks on sak-sa telekanali ZDF ajaloo-toimetuse juht Guido Knopp, kes on praegusel hetkel üks tõl-gitumaid saksa autoreid maail-mas. Ka enamik meie teleka-nalites jooksnud saksa doku-mentaalfilme II maailmasõja päevist on just tema juhtimise all valminud.

Knoppi elutööks on igal aastal kirjutada mõni raamat natside elust. “Hitleri abilised” järel on ilmumas “Hitleri sõda-lased”, mis toob lugeja silme ette kuue natside väejuhi elu-lood. Samas joones jätkavad ka “Hitleri lapsed”, “Hitleri nai-sed” ja lakoonilis-lihtsalt “Hit-ler: Bilanss” ja “Holokaust”.

Biograafiaraamatud on üles ehitatud ühe mudeli järgi, neis on alati peatükid kuue te-gelase kohta, koos suure hulga tsitaatidega. Praeguseks het-keks on valmimas koguni raamat “Hitleri koerad”. “Hitleri abilised” sisaldab kuue natsi elulugusid.

Martin Bormann

Martin Bormann oli Hitleri sek-retär. Kuna Hitler oli võrd-lemisi laisk inimene, jättis ta maailmavallutuse bürokraat-liku poole just Bormanni hoo-leks: keegi pidi ju tegelema ka dokumentide ja toimikute ma-jandamisega. Kui Hitler kord öösel kell pool kolm tahtis tea-da kanamunade hinda 1901. aastal, esitas Bormann vastuse kell kolm. Kui Hitler raha va-jas, läks ta Bormanni juurde – kas oli tegemist teemaja ehitam-isega Obersalzbergis või Eva Braunile uue kuldketi ostmi-sega. Sõduritele lubas ta tule-vikus mitmenaisepidamise õi-gust.

Joachim von Ribbentrop

Joachim von Ribbentropist sai Hitleri välispoliitiline nõunik ning hilisem erisaadik, välis-minister. Suursaadikuna Lon-donis tegi Hitleri kasvandik peaaegu kõike valesti. Ta tervit-as kuningas George'i fašistide käetõstega ja ehmatas ka soosi-

Adolf Hitler, kellest ikka ja jälle raamatuid kirjutatakse.

vaid isikuid tõreda hoiakuga. Tõestamaks oma hädavajalik-kust iidol Hitlerile ja protektor Himmlerile, jäi üle vaid kuu-nile käsilase roll holokaustis. SS-i kindraliks tõusnud Rib-bentrop kindlustas juutide mõrvamise teistes maades dip-lomaatilisel.

Baldur von Schirach

Baldur von Schirach oli Hitlerijugendi juht, kes pani poisid rivis marssima ja laulma ning natsi mängima. Schirach polnud kunagi fanaatiline nats, ent temagi oli hoolas, edev ja meeldimisaldis, kui asi puutus Hitleri soosingsusse. Tema onu,

rikas pankur Wall Streetil, oli noorele Baldurile pakkunud töökohta oma firmas. Baldur oli keeldunud, ta oli ammu teise ahvatluse küttes. Schirach andis oma hinge Hitlerile ja tootis lastest patriootlikku kahuriliha. Hiljem ülendas Hitler ta Viini gauleiteriks, kus

Joachim von Ribbentrop

Josef Mengele

ta korraldas rongiliiklust koon-duslaagrite liinidel. See sai määravaks ka Nürnbergi koh-tuprotsessil, noorte ajaloputust stüüks ei tehtud.

Roland Freisler

Roland Freisler oli Rahvakoh-tukoja president, Hitleri näidis-protsesside peamine läbiviija. Tal ei õnnestunud palavalt armastatud füüreri soosingut kordagi võita, sest too nimetas Freislerit “bolševikuks”. Temast sai “kohutava juristi” pro-totüüp. Hektiline, lärmav, tu-jukas, toores, edev, arrogantne ja ettearvamatult briljantne. Ta karjus kaebealuste peale ja söi-mas neid ropult. Lõpp saabus otse selgest taevast. Pommikild tabas hukkajat, kui ta üritas varjendisse jõuda. Freisler jooksis verest tühjaks sillutisel Rahvakohtukoja ees.

Adolf Eichmann

Adolf Eichmann korraldas ot-seselt koonduslaagrite täitmist, nii et iga rong saabus õigel hetkel. 1945 ütles ta sõbrale: “Viis miljonit juuti minu süda-metunnistusel pakuvad suurt rahuldust”. Gestaapo ülem Mülleri kiitis: “Kui meil oleks olnud 50 Eichmanni, oleksime sõja võitnud.” Eichmann põge-nes pärast sõja lõppu Argenti-nasse, kus töötas hüdroloogina ja mõõtis veeseisu. Küsimused mineviku kohta olid tabu. “Är-ge pärige temalt,” palus proua Eichmann, “ta on hirmsaid asju üle elanud.” Eichmanni röö-visid lõpuks Argentinast Israeli salaluure Mossadi agendid ning pärast kohtuprotsessi ta poodi üles.

Josef Mengele

Josef Mengele oli Auschwitzi surmaarst, kes praegu asub ka-hes pappkastis ühes Sao Paulo instituudis. Tema lapsepõlv oli täis vanemate tülitsemist. Hii-gelkasvu ja valitsejannalik ema mõjus poisile hirmutavalt ja nõudlikult. Lapsena oli Menge-le meeldimishimuline ja kuule-kas. Temast sai geneetikaspes-ialist ning selle valiku tõttu kannatavad nn Mengele varju geneetikud tänapäevani välja.

Tõenäoliselt ei teadnud Hitler Mengele olemasolust midagi ning staariks sai ta alles pärast sõja lõppu. 1943. aastal asus Mengele tööle Ausch-witzis ning hakkas seal inimes-tega eksperimente tegema. Kui saabusid surmarongid, seisis sageli platvormil pikka kasvu noor arst, valged kindad käes, välimuselt “elegantne ja peen nagu võõrustaja, kes tervitab majja saabusvaid külalisi,” mee-nutavad tunnistajad. Pärast sõ-ja lõppu puhastas ta sulasena ühes Baieri talus lauta sõn-rikust ning mõtles kartulite sordiaretuse üle. 1949 põgenes ta Austria ja Itaalia kaudu Ar-gentinasse, hiljem Paraguays-se. Ta ei astunud kunagi kohtu ette ning suri infarkti alles 1979. aastal.

TAUNO VAHTER

Vastus on nelikümmend kaks

“See ei meeldi teile,” märkis Sügav Mõte.

“Ütle.”

“Hüva,” ütles Sügav Mõte. “Vastus Suurele ...”

“Jah...!”

“Elust, universumist ja üleüldse kõigest...” lausub Sügav Mõte.

“Jah...!”

“On...” Sügav Mõte tegi pausi.

“Jah...!”

“On...”

“Jah...!!...?”

“Nelikümmend kaks,” teatas Sügav Mõte lõputu majesteetlikkuse ja rahuga.

Douglas Adams

“Pöidlaküüdi juht galaktikasse”

Mis muu, kui vastus Suurele Küsimusele elust, universumist ja üleüldse kõigest võiks olla so-biv pealkiri ning ühine nimetaja ühele 21. sajandi ulmesarjale. Või tegelikult, miks mitte mista-hes sarjale, sest eks tegele ju üldjoontes samale küsimusele vastuse otsimisega ka lõviosa muust kirjandusest, olgu siis laiimate või kitsamate

probleemide kaudu. Et aga maailma kir-jameestel ning mõtlejatel tuleb arvatavasti lep-pida niisama heade või mõistetavate vastustega, nagu haudus välja superarvuti Douglas Adamsi kultusromaanis “Pöidlaküüdi juht galaktikasse”, ongi ilmselt mõistlik lihtsalt laduda oma kil-lukused mosaiiki, mis kunagi ehk kajastab sedasama vastust ning loota, et kui see on kas-vanud mõõtmeisse, mida meie, selle ladujad, enam hoomata ei suuda, siis on sel ometi ole-mas mingi mõte ja kasu.

Üsna selles vaimus on nüüdseks juba aas-tane sari ka alanud: Philip K. Dicki “Blade Runner”, Kurt Vonneguti “Kassikangas”, Terry Pratchetti ja Neil Gaimani “Head ended” ning viimati ilmunud taas Philip K. Dicki “Ubik” on kõik omal moel inimeksistentsi piire komanud. Jätkub sari aga (raamatuna) hoopis vähem klas-sikalise, kuid vägagi Adamsi vaimus kirjutatud Grant Naylori Punase Kääbuse triloogia esimese osaga “Lõpmatuses tuleb sõita ettevaatlikult”.

Punane Kääbus on samanimelise ülipopu-laarsete Inglise telesarja autorite Rob Granti ja

Doug Naylori kirjutatud selgelt Adamsist inspireeritud, kuid samas teda pidevalt parodeeriv lustlik, teravmeelne ning kohati üllatavalt põhjapanevaid probleeme puudutav kosmoseseiklus, kus täie enesestmõistetavusega astutakse üle nii aja, ruumi kui moraalnormide piiridest. Ja seda korduvalt.

Peategelasteks on kõigis kolmes raamatus üsna kentsakas seltskond: mitte kõige parema iseloomuga luuserastronaut David Lister, tema vana semu, Arnold Rimmer, kes, tõsi küll, õn-netuses surma on saanud ning eksisteerib nüüd nn “kõva hologrammina”, kassidest põlvnev in-telligentne olend Kass ning hooldusandroid Kryten, kelle vastupandamatuks kireks (oh ülla-tust!) on koristamine ning teenindamine, kuid kes seda pöörases seikluste keerises sugugi nii palju teha ei saa, kui tahaks, ning on seetõttu alailma depressioonis. Säärane kummaline selts-kond satub kõige absurdsematesse seiklustesse

maailmaruumi erinevais nurkades ning kui neil kipubki alailma kõik untsu minema, siis pahatihti mitte halva õnne (mille vastu ühel korral aitab lausa õnneseerum), vaid ikka nende endi mõtlematuse, omakasu tagaajamise või lihtsalt rumaluse läbi.

Lähemat infot Punase Kääbuse kohta saab ka Internetist:

<http://www.reddwarf.co.uk/>

Sügisel võib sarjas ilmumas näha kauaoo-datud autorit, “Neuromandiga” kiiresti kul-tuskirjanikuks tõusnud William Gibsonit, kellelt on tulemas jutukogu “Burning Chrome”, mis sisaldab muuhulgas ka menuka filmi “Johnny Mnemonic” aluseks olnud samanimelise loo. Nii selles kui teistes juttudes liigub Gibson just seal, kus ta end kõige kodusemalt näib tundvat: inim-teadvuse piirimail.

MIHKEL MÕISNIK

Mõisate elu vanadel fotodel

Eelmise aasta lõpus andis Tänapäev välja raamatu "Eesti kirikud", milles on reprodutseeritud kaksada Eesti luteri kirikutega postkaarti Aivo Aia hiiglaslikust, sadadesse tuhandesse ulatuvast postkaardikogust. Lisaks olid kirikuteuurija Egle Tamme pildiallkirjad eesti, saksa ja inglise keeles, eessõna ja register. Kunstnik Andres Tali raamatukujundus arvati eelmise aasta 25 kaunima hulka.

Sel kevadel ilmub sama laadne album pealkirjaga "Eesti mõisad", mille koostajaks on tuntud mõisateuurija Ants Hein.

Lummavad mõisad

Kuigi mõisahooned kuuluvad meie maal ehk kõige halastamatumalt räsitud hoonete hulka, on need vaieldamatult Eesti lummavaimad vaatamisväärsused. Võivad ju ajaloolised Balti provintsid Eesti ja Läti õigusega uhkustada maailmas ainulaadse mõisakultuuriga, millest arhitektuur vaid ühe osa moodustab. Seepärast on mõisahoonete pildistamine olnud üheks laialtlevinud harrastuseks, mille eest peame kunagisi fotograafe üksnes tänama: postkaartidele on jäädvustatud paljutki, mis nüüdseks hävinud või äratundmatuseni muutunud.

Muidugi on mõisad populaarsed ka tänapäeval, ja sugugi mitte ainult uusrikaste seas. Nii näiteks koostas hiljaaegu endise Ameerika suursaadiku Eestis Melissa Wellsi abikaasa Alfred Wells kasuliku raamatukese "Eestimaa mõisate teejuht. 6 teekonda — 69 mõisat" (2001). Hästi on läinud ka Ants Heina raamatud "Viljandimaa mõisad" (1999), "Hül-

jatud mõisad" (1996) ja "Palmse" (1996). Kirjastusel Kunst on tulnud mitu korda juurde trükkida Juhan Maiste monograafiat "Eestimaa mõisad" (1996). Viimane kirjutabki: "Mõisaarhitektuur on rikkus, mis väga pikka aega on kujundanud meie esivanemate ilumeelt."

Uus album

Ülesehituselt kordab uus album "Eesti mõisad" kirikute raamatut. Üks lehekülj, üks vana foto, lisaks selgitav tekst eesti, saksa ja inglise keeles. Asjatundlik saatesõna selgitab mõisate tähendust meie kultuuri- ja kunstiloos ning raamatut lõpetavad register ja mõisate kaart.

Kui kirikute raamatu pani kokku kolleksionäär Aivo Aia ise, siis mõisate raamatu koostajaks on arhitektuuriajaloolane Ants Hein. "Mõisate raamatut ma üksinda ei sõandanud kokku panna," tunnistab Aivo Aia. "Mõis on olnud privaatsem asutus, ja näiteks väikeste karjamõisate ülevõteteid on peaaegu võimatu kätte saada. Täiuslikku mõisate komplekti ei saa vist keegi kunagi kokku, aga muidugi on mul väga suur kogu ka neist. Ütleme, et töö käib ja kogu täieneb." Küllap see nii ongi, ja pole ka Eesti mõisad ainsad, mille osas "täiuslik" kogu välisstatud on.

Mõisatel on oma elu. Algselt arenev, siis lagunev, nüüd üheaegselt nii seda kui teist. Praegu valitseb küll paraku lagunemistendents.

Lohutavalt mõjuvad tulevase raamatu kujundaja Andres Tali sõnad: "Lõppude lõpuks saab ju sellest eelkõige muljeraamat."

Mäo mõisahoone Järvamaal 1920ndail aastail.

Taheva mõisahoone Valgamaal 1908. aastal.

Olustvere mõisahoone Viljandimaal 1903. aastal.

Läbimõeldud valik

Raamatu koostaja Ants Hein tahab ikkagi teatud mõttes täiuse poole püüelda. Arvestades seda, et mõisate arv ületab mitmekordselt luteriusu kirikute oma, tuleb teha äärmiselt läbimõeldud valik. Tänu oma varasemale uurimistöole on Ants Hein põhjalikult tuttav vist küll kõigi vähegi arvestatavate mõisateemaliste postkaardikogudega. Seepärast on tema seisukoht kategooriline. Geograafi-

liser ja arhitektuuriliser tasakaalustatud "mulje" loomiseks on vaja pilte võtta nii erakogudest kui muuseumide ja arhiivide kollektsioonidest.

Paratamatult nõuavad mõisad pisut faktirohkemaid selgitavaid tekste. Kirikuil pole ju ainuisikuliselt omanikke, mõisatel küll. Vähe sellest, mõned mõisad käisid omaniku käest omaniku kätte peadpööritava kiirusega. Olulisemaid valdajate perekondi tuleks nimetada.

Nii selgub üldtuntud ja kuldoolisi fakte, nagu näiteks see, et Maidla mõisa nimi pärineb von Maydellitest, Norra Knorringitest jms. Mõnikord peaks märkima ka mõisaga seotud tähtsaid ajaloosündmusi. Miks mitte märkida Puurmani mõisa puhul, et 1918. aasta detsembris algas seal Julius Kuperjanovi pataljoni sõjatee või et Kilti on olnud maadeuurija admiral Adam Johann von Krusenster-

ni ning Aaspere viimase Eestimaa Rüütelkonna peamehe Eduard von Dellingshauseni kodupaik. Muidugi ei või sedasorti täiendustega liiale minna, sest mõisad on täis ajalugu.

Muljeraamat aga taotleb vaadeldavust ja seda eeskätt arhitektuurimälestistena. Just selle silmaga näeb mõisu ka raamatu koostaja Ants Hein.

ENEKEN HELME

Vastab raamatu "Eesti mõisad" koostaja Ants Hein

Miks huvitavad mõisad ja nende saatused jätkuvalt eesti inimest?

Imelik, et alles sajandi-poolteise eest oligi Eesti suuresti veel mõisnike ja mõisate maa. Iga siia kanti sattunud reisija võis tunda end justkui ajamasinasse astununa, mis paiskas ta kaugele minevikku. Ajal, kui aadlikud mujal Euroopas olid enamiku oma kunagistest positsioonidest ammugi kaotanud, muutudes kas siis teenistusaadlikeks, nagu näiteks Preisimaal, või siis pelgalt seisuslikuks klubiks, nagu näiteks Austrias ja Rootsis, suutsid siinsed aadlikud püsida ikka veel poliitilise ja majandusliku juhtkõhina. Neile ei kuulunud mitte üksnes siinsed mõisad ja ka enamik tähtsamaid ameteid, vaid nende mõjuvõim kiirgas üle kogu Vene impeeriumi.

Mõisad ja mõisnikud lubavad

siinse maa ajalugu näidata hoopis mitmekeelsema ja -meelsemana, kui seda tavaliselt on tehtud, rääkida talupoegliku ja proletaarse Eesti kõrval ka aadellikust Eestist. Pikka aega varjutasid siinsetest mõisnikest kõnelemist mitmesugused rahvuslikud ja klassilised eelarvamused, kuid aeg on teinud siingi oma töö ja nüüd paistab ka nende maailm kauge ning kaunis kui mingi uppunud Atlantis.

Kas ja millist tähtsusjärjestust saaks teha Eesti erinevatest kultuuriloolistest objektidest (kirikud, mõisad, jaamahooned jne)? Kuhu jääksid selles järjestuses mõisahooned?

Ega vist eriti saa, sest igal ajastul on olnud oma juhtivad arhitektuurizhanrid. Kirikute rajamine seostub

eeskätt keskajaga, mõisaansambli "avastamine" ja tõus üheks keskmaks arhitektuuriteemaks sai võimalikuks alles barokiperioodil. Kui baroki algust dateeritakse Eestis 17. sajandiga, siis samasse aega kuuluvad ka esimesed esinduslikumalt kujundatud mõisasüdamed. Mõisaarhitektuuri tõeline kuldajastu saabus aga 18. sajandil. Muidugi ehitati uhkeid härrastemajade ja hiljem, osalt veel 20. sajandilgi, kuid siis oli nende aeg paljuski juba läbi. Mõni väga hiline "gooti" stiilis hiidloss võib mõjuda tõesti juba kui mingi dinosaur, sest kätte oli jõudnud juba üürimajade, tehasehallide, jaamahoonete ajastu.

Millise koha Eestis eelnevalt ilmunud mõisaraamatute taustal annaksid praegu

koostatavale "Eesti mõisatele"?

See raamat ongi eeskätt ju teepoolne algatus, taustaks hiljuti ilmunud kirikualbumit saatnud menu. Mulle on selle raamatu kokkupanemine muidugi väga põnev, sest olen juba varemaltki mõisapiltide osas kümneid kollektsioone läbi vaadanud, ja seda mitte ainult Eestis. Peamine, mis seda teistest mõisaraamatutest eristab, on hoopis teist laadi objektide valik – niivõrd pole arvestatud ühe või teise mõisa säilivust või turistlikku potentsiaali, kuivõrd seda, milliseid vanu ülevõtteid on temast säilinud. Kuigi raamatu tekstid tulevad üsna lühikesed, olen püüdnud neidki koostada nii faktirikkalt kui vähegi võimalik.

Kuus eesti luuletajat Ants Orase tõlkes

*Gustav Suits
Marie Under
Heiti Talvik
Betti Alver
Uku Masing
Aleksis Rannit*

Eesti luuleklassikat Ants Orase tõlkeis esitledes olgu eelhäälsetuseks korratud meie luule klassikaline igatsus ja tahe:

Kas siis selle maa keel
Laulutuules ei või
Taevani tõustes üles
Igavikku omale otsida?

Keel ei kesta iseenesest

Ants Orase sünniajaks, möödunud sajandi alguseks, oli maakeelele igaviku otsimine küsimärgita ja enesestmõistetav. Keele kestmine otsatus ajas ei tule aga iseenesest, teadsid nooreestlased, ning on saavutatav ainult ajaloolist ja psühholoogilist ebamugavust trotsides ja selle kiuste, tahet pingutades. Viimaseks oldi valmis: eesti mõttelugu hargnes, arenes igal alal väljendussuutlik-

kust lihvides, harjus mõtte- ja keelekeerukusega nii koduses kui üleilmses kontekstis. Ants Orase professionaalseks pärusmaaks jäi viimane – Eesti taju-

Ants Oras

tavus laiemas ringis Eestis endas ja Öhtumaal.

Vanemad

Ants Orase isa Hans Oras oli Juuru kihelkonnast pärit ja Saksamaal misjonikoolis õppinud eluaegne kooliõpetaja ja tõlkija. 1897. aastast töötas ta Tallinnas. 1899. aastal abiellus

ta Johanna Ida Van(n)ariga ja 1900. aastal sündis neil poeg Hans Gottfried (Ants), esimene laps seitsmest. Orase lapseõlv-vekkodu oli Tallinnas Kaupmehe tänaval, üsna Uue turu ja "Estonia" lähedal; oma kujunemisaastate foonil on ta ikka oluliselt pidanud sajandi alguse poliitiliselt iseteadvaks muu-

tunud rahvuslust, mida jagas kirjutuslaua taga tõlkiv isa, kelle vahendusel ilmusid kaasaegsete saksa autorite teosed, samuti "Tuhat-üks ööd" ja vendade Grimmide eestindused.

Õpiaastad

Lastele õpetas isa saksa keele nii selgeks, et kodus suheldi kahes keeles. 1911–19 õppis Oras Nikolai (Gustav Adolfi) Gümnaasiumis, mis oli sel ajal venekeelne kroonukool. Esiimeseks võõrkeeleks sai prantsuse keel. 1919. aastal astus ta Tartu Ülikooli kirjanduse-keeleteaduse osakonda. Kuigi ta esimestel semestritel sooritas eksameid ennekõike eesti filoloogias – eesti rahvaluules, vepsa ja vadja keeles, eesti keele ajaloo –, võttis ta varsti põhialaks anglistika ja 1923. aastal ülikooli lõpetades oli tema magistratöö inglise romantiku P. B. Shelley luulest.

Tõlkimine ja keel

Keelte vahetamine ja teises keeles mõtlema õppimine käisid Orasel tahes-tahtmatult kord rööbiti, kord ristudes, ilma et tähendus oleks libisenud käest. Seda, et keel(t)e võimalused Orast juba koolieas lummasid, tunnistavad tema gümnaasiumi ajal avaldatud tõlked, saksaakeelne L. Koidula ja V. Ridala, mis ilmusid Tallinna saksa ajalehes.

Oras oli veendunud, et "olles eestlane võib olla ka vaimu-animene" ja teha sihiteadlikku vaimset tööd, mis tema puhul tähendas tõlkimist, s.o. eesti maailmakirjanduse loomist. Mis tehniliselt on võimalik, seda kinnitas Orase keelte õppimise ja kasutamise kogemus. Kui keele metamorfoosivõi-

me kuulub Orase varase elukogemuse juurde, siis Tartu Ülikooli ajal vormub sellest tema professionaalne veendumus: teiste keelte lingvistilised ja kultuuriajaloolised erinevused olgu meie võimalus "tihendada oma vaimlist atmosfääri", milles "võiks hingata ja elada" ka vähegi nõudlikum meie hulgast, kordab ta sõnastusi varieerides 1920.–30. aastail Eesti ajakirjanduses, kirjutades maailmakultuurist.

Eesti kirjanduse elujõulisus

Elu teisel poolel Florida Ülikoolis inglise kirjanduse professorina leiba teenides ei vaheta Oras teemat, küll aga paratamatult keelt ja auditooriumi: nüüd kirjutab ta eesti kirjanduse elujõulisusest ja "õigusest väarikale kohale Lääne kirjanduskaardil", sest meie, s.o. eesti kirjanduse paremiku "ülesandeks on läänemaailm-asse jõudumööda süstida midagi sellest energiast, mis ei lase meil uskuda "Öhtumaa languse" paratamatusse".

Niisugustes väidetes võib näha messianistlikke ambitsioone, ent tutvunud põgusaltki Orase artiklite, uurimuste ja tõlgetega, ei leidu neis irratsionaalseid pretensioone rohkem kui võimeid või võimalusi. Ants Orase suured väited on tõsiseltvõetavad, ta on "Eesti 20. sajandi silmapaistvamaid õpetlasi ja kirjanikke", ütleb Martin Seymour-Smithi raamatus *The New Guide to Modern World Literature*.

Toimetatud kasutanud raamatu koostaja Anne Lange teksti

Juri Lotmani vestlused vene kultuurist ilmuvad eesti keeles

Selle aasta lõpus ilmub kirjastuses Tänapäev esimene osa Juri Lotmani raamatust "Vestlusi vene kultuurist".

Juri Lotmani raamat "Vestlusi vene kultuurist", alapealkirjaga "Vene aadli argielu ja traditsioonid 18. sajandil ja 19. sajandi algul", on tema elu lõpuaastate tähtsamaid teoseid. Selle algtoimeks oli televisioonis peetud loengutsükkel "Vestlusi vene kultuuriloo", mille alusel kirjastus "Iskusstvo – SPB" tegi autorile ettepaneku avaldada vastavad käsitlused ka raamatuna. Lotman võttis ülesannet talle omase põhjalikkusega: loengute koosseis tegi läbi muutusi, käsitlus täpsustus ja avarus lõpuks rohkem kui veerandsajapögnaseks. Autor jõudis anda küll tekstile lõpliku kuju, kuid selle trükkist ilmumist enam ise näha ei jõudnud, raamat ilmus Peterburis 1994. aastal.

Eessõnas iseloomustab Lotman oma meetodit selles raamatus kokkuvõtlikult nii: ühelt poolt näha ajalugu argielu peeglis, teisalt aga heita väikestele, omaette sageli otsekuu üksikute kildudena tunduvatele olmedetailidele valgust suurte ajaloosündmuste kaudu. Mõistagi põimub kogu olmeajalooline vaatlus raamatus rohkete näidete ja tõlgendustega klassikalise vene kirjandusest, mille suhteliselt rohke eestindatus peaks tegema teose mõttekäigud eesti lugejale hõlpsamini ligipääsetavaks. Viimast soodustab ka raamatu kaasakiskuv vestlustiil.

Raamatu kaks esimest osa jagunevad peatükkideks: "Inimesed ja teenistusastmed", "Naiste maailm", "Naiste haridus", "Ball", "Kosimine. Abielu. Lahutus", "Vene dändism", "Kaardimäng", "Duell", "Elukunst", "Teekonna lõpp".

Kolmas osa (mis on kavas eesti keeles üllitada omaette köitena) on veidi erinev, keskendudes mõnedele konkreetsetele inimsaastustele vaadeldava ajastu kontekstis ja tuues reljeefsemalt esile mainitud "suurte ajaloosündmuste valguse". See osa sisaldab peatükke "Peetri pesa pojakesed", "Vägilaste ajastu", "Kaks naist", "1812. aasta inimesed" ja "Dekabrist argielus".

KAJAR PRUUL,
tõlkija

Hea maitsega eestlased, Läti anti-semiidid ja paras ports moodsat kunsti

Ameerika abstraktsete ekspresionistide koolkond ühe vana kunstniku pilgu läbi ei paku teemana midagi uut. Küll aga on palju muud, mis "Sinihabeme" põnevaks ja värskeks muudab.

Tõdedes, et teema pole uudne, on see muidugi mõeldud aine, "kunsti kui sellise" kohta. Ameerika abstraktsetest ekspresionistidest on eesti keeles kirjutatud Ants Juske, Jaak Kangilaski ning Reet Varblase raamatus "XX sajandi kunst", kust loeme, et tegu oli esimese ülemaailmse tuntuse saavutanud Ameerikast lähtuva kunstivooluga. See oli uus, XX sajandi alguse Saksamaal arenenud abstraksionismi esimesest puhangust jõulisem ning läänemaailma tavaarusaamu kõigutav hoovus.

Abstraktnie ekspresionism

Eesti keeles kohmakalt kõlava nime taga on iseenesest väga huvitavad ja dekoratiivsed teosed — hiiglaslikud monokroomsed maalipinnad; suured, vaid mõne musta joonega ehitud lõuendid või hoopis ebamääraselt värvi täis tilgutatud väljad. Teoste ühiseks tunnuseks on mitte ühegi konkreetse eseme või olendi kujutamine ja

enamasti ka maalide seninägematu suurus: mõni töö võis olla 3–4 meetrit kõrge ja 10–15 meetrit lai.

Voolu tuntuimad esindajad on ameeriklased Jackson Pollock ja Mark Tobey, Läti päritoluga juut Mark Rothko ja armeenlane Arshile Gorky. Nende päriskunstnikega haakub hästi Kurt Vonneguti loodud "Sinihabeme" minategelane — Rabo Karabekian, kelle minajutustuseks kõnesolev teos on.

Teistsugune Vonnegut

Eesti lugejatele sai Vonnegut tuntuks "Tšempionide eine" ja "Tapamaja korpus 5" kaudu šo-

kiautorina. Nüüd on eesti keeles ilmunud ka tema "Titaani sireenid" ja "Kassikangas", mis on klassikalised ulmekad. "Sinihabemes" näitab ta inimar-mastajalikkude külge, pisut satiirilist, elutarka ja rahulikku. Vana Rabo Karabekiani kaudu vaatleb autor nii elu, kunsti, armastust, sõda kui surma üheväärselt elukogenu ja väarikana. Miski ei häiri teda enam — mis tehtud, see tehtud.

Vägisi tekivad võrdlused Saul Bellow, Ernest Hemingway ja Charles Bukowskiga, kolme muheda ja elutarga vana namehega. Bukowski on neist kolmest vast kõige pealispinnalisem, ent ka temas on rahulolu elatud elust ja tehtud tegemistest, isegi kui see esineb veidike *twisted* kujul. Viimane on ka võib-olla "Sinihabeme" kandev mõte.

Jälle need eestlased (ja lätlased)

Eesti lugejale on raamatul varuks veel paar "privaatüllatust". Ernest Hemingway ja Erich Maria Remarque'i kõrval astub Vonnegut "Sinihabemega" nende väheste võõramaa autorite sekka, kes pole pidanud paljude eestlasi ära nimetada. On üsna lõbus luge-

da vana kunstniku juurde saabuvatest külalistest NSV Liidust, nende seas ka eestlasi, kes Pollocki, Tobey, Kline'i ja teiste abstraktsete ekspresionistide töid kõrgelt hinnata oskavad.

See ei ole siiski ainus lõik, kus meie rahvusaaslased äramainimist leiavad. Ka teose lõpupoole nimetatatakse üht Teise maailmasõja-ainelist maali kommenteerides eestlasi, kes sedapuhku Saksa mundrit kannavad. Lisaks eestlastele pole unustatud ka meie lõunanaabreid. Nimetatud maalil on kujutatud mingit Saksa okupatsiooni ajal Riias väidetavalt ilmunud antisemiitlikku ajalehte.

"Sinihabeme" ei räägi mitte ainult kunstist, vaid ka elust ja eelkõige elust. Ta ei ütle, mis on õige, mis vale, vaid räägib koos kunstiga elatud elu lugu. Samas pole see lihtsalt meelelahutus, vaid pakub mõtlemisainet elutõdede üle kauemaks, kui vaid lugemise ajaks.

PEETER HELME

Suvekodu on teine kodu

Ühel eluhetkel saab linnainimene aru, et parim puhkus on oma suvekodus. Kuna võimalusi teise kodu soetamiseks on igasuguseid, valib linnainimene vastavalt soovile ja rahakotile enda jaoks sobiva variandi: kas ostab krundi ja hakkab ehitama, ostab vanema taluhoone ümberkohendamiseks või tellib ehitajalt nõ võtmed kätte variandi. Kuna eestlased on rohkem isetegijad ja kokkühoidlikud, kasutavad viimast varianti vaid vähesed rikkamad inimesed.

Meie raamat "Suvekodu ABC" ongi mõeldud just isetegijale ning ei piirdu ainult majaga. Sest suvekodu juures ei lõppe tööd kunagi. Kuna ka meie pere on oma kätega suvekodu peaaegu valmis saanud, vaatan raamatu sisu tegijapilguga. Millest oleks mulle varem abi olnud ja mida pean tulevikus silmas pidama.

Riigimaast kinnistuni

See tee on mul läbitud. Nõukogude ajal saadud maatükile olen Eesti Vabariigi ajal uutelt/endistelt omanikelt maad juurde ostnud.

Palju abi oleks raamatust "Suvekodu ABC" olnud. Selles selgitab jurist Kaido Floren, kuidas asjaajamistes toimida, millised on maaomaniku õigused, kohustused, piirangud. Mida tähendab maareform, kuidas saada hoonestusõigus, mis on kinnistusraamat, kust saab ehitusloa jpm.

Ehitamine

Kas ehitada kohapeal või osta valmis suvila? Sellise küsimuse ees seisavad ilmselt paljud teise kodu ihkajad. Raamatust saab soovitusi nii palksuvila, monteeritava maja kui ka ise-ehitamise kohta. Kuna meie pere valis ise-ehitamise aeganõudva tee, lähen edasi.

Juurdeehitus, laiendamine

No nii, just seda ongi mul vaja. Sest kui esialgu tundub, et palju siis ikka neid tube vaja, suvel ju väljaski hea, siis ajapikku soetuvad ka suvekodusse igasugused lisaasjad (diivan, kamin, piljardilaud, riidekapp

jne). Söögilaud vajab varsti väljavahetamist, sest lapsed kasvavad nii endal kui sõpradel ning lõpuks teatab abikaasa, et tema tahab talvel ka selles majas nädalavahetustel ööbida ja kunagi sinna ilmselt ka elama asuda. Mis mul üle jääb, loen raamatust teemasid: teeme täiesti uue juurdeehitise; kuidas saada talvelgi soe maja; kuidas ühendada vana suvila uuega jne. Sobib.

Suvila remontimine

Haakub eelmise peatükiga. Lisanduvad: katus, aknad, ukseid, seinad, põrand; värvimine, sisevooderdus. Kõigest sellest on raamatus põhjalikud õpetused.

Saan teada, kuidas vana katusekatet korda teha. Kuidas akendel ise klaasi vahetada. Kuidas seinu soojustada nii seest kui väljastpoolt. Ning kuidas kriiksuvatest põrandatest jagu saada. Need on vaid mõned kasulikud teemad, mida raamat kajastab.

Köök on tähtis koht suvilas

On küll, sest värske õhk teeb hea söögiisu. Ning paraku ei piisa siis enam ühe plaadiga elektripliidist kitsavõitu ruumis. Köök on tegelikult suvekodu kõige tähtsam, kõige rohkem kasutatav ruum. Seepärast tulebki enne köögi remonti selles kriitiliselt ringi vaadata.

Lugege juba ise täpsemalt raamatust, millisetes küsimustes peaks enne köögiremonti selgusele jõudma. Ning kuidas seejärel edasi toimetada.

Saun kosutab ihu ja hinge

Ja kuidas veel. Ei kujuta suvekodu ilma saunata ettegi. Seepärast on ka raamatus saunapeatükk pikk ja põhjalik.

Õpetatakse saunaseinu õigesti soojustama, saunalava ehitama, sobivat saunahju valima. Lisatud on abistavad joonised.

Edasi läheb juba vihategemiseks ja leiliviskamiseks. Ning pärast seda sauna koristamiseks, remontimiseks jms. Hüva leili.

Ehitised rannas, õues ja aias

Nagu juba varem märkisin, ei tähenda suvekodu ainult ühte hoonet. Ajapikku hakkavad mõtted liikuma õue poole. Esimene asi, mis kohe kindlasti juurde ehitada tuleb, on terrass. Meie ilmastik on juba niisugune, et vihma on rohkem kui päikest. Seetõttu on praktilisem ehitada katusega terrass. Samuti on iga perenaise unistus pakkuda hommikukohvi hommikupäikesest tulvil terrassil. Raamatus on lausa ehitusliku täpsusega selgitatud, kuidas korralikku terrassi ehitada. Kes tahab lihtsamalt hakkama saada, otsustagu pergola ehk võreseina ehk varikatuse kasuks.

Järgmiseks tuleb kindlasti õuegrill. Aga palun: korraliku vundamendiga tellisest õuegrilli ehitamise õpetus on nii

täpne, et isegi üsna algaja saaks hakkama.

Kellel veekogu lähedal, saab sel suvel raamatu õpetuse järgi ehitada silla või trepi. Mida iganes, joonised ja juhised on olemas. Miks ei võiks näiteks pereisa ühel päeval üllatada peret ütluks: "Ehitaks õige pontoonsilla!"

Kellele ei meeldiks ilus, põetud õuemuru. Aga paraku nõuab see pidevat askeldamist. Pisut laisematele pakub raamat välja õuepealse katmise plaatide või puiduga. Loomulikult mitte kogu õue, vaid mingi nurga, kus nagunii suvel muru ära kuivab ja kidub ning kus palju tallatakse.

Ja lõpuks lipuvarras. Siis, kui õu korras, võib ka lipu var-dasse tõmmata.

Õu ja aiamaa

Edasi läheb ilupuude ja -põõ-

saste istutamiseks ja muru hooldamiseks. Kes soovib, ka peenramaa rajamiseks. Raamatus on ülevaade lihtsalt kasvatatavatest köögiviljadest sobivate puude-põõsaste ning ilutaimedeni. Kes just kogenud aednik pole, saab häid nõuandeid ning mõnigi külvipettumus jääb tulemata.

Lähiloodus

Nüüd astume koduõuest välja. Kas tunnete väikesi vidistajaid või kõrkjates sahistajaid? Tahate tutvuda lähemalt veekogude ääres elavate imetajate, konnade ja roomajataega? Raamat tutvustab teile paljusid lindeloomi.

Kui on hüva pärituul

See peatükk on paatidest, kallastamisest, meremärkidest võrgutähisteni ja väikepaadi korrashoiuni. Vajalik teave, kui just talvine torm teie paati ära ei lõhkunud, nagu meil juhtus. Kalastajale on abiks kalaliikide tutvustamine, unustatud pole ka vähipüüki.

Inimtegevuse mõjust looduskeskkonnale

Ega inimesed sageli sellele mõtle. Kuidas muidu seletada, et meiegi suhteliselt vaikes lahesopis asuva suvekodu ümber tuleb tühje pudeleid ning muud trääni kokku korjata. Raamat prügiloopijate vastu

head nõu ei anna, küll aga annab teavet veekogu muutumisest, taimestikust, pinnase happelisuse muutumisest seoses inimtegevusega.

Ilmajuttu

Midagi kohaliku ilmavaatluse huvilistele. Päike, virmalised, õhurõhk, udu, pilved, äike, tuul. Mida veel? Rohkem head ilma.

Jäätmekäitlus

Mida suvekodus prügiga peale hakata? Mida põletada, mida kompostiks kokku seada.

Suvekodu korrastamine suveks ja talveks

Igasuguseid nippe. Suitsulõõride puhastamine, õue korrastamine.

Esmaabi

Nii inimestele kui loomadele. See teave peab alati käepärast olema. Eraldi on käsitletud puuke — meie metsade põliselanikke.

See oli vaid põgus ülevaade kasulikest, mida raamat sisaldab.

TIINA TAMMER

Švejki kokaraamat ajab söögiisu peale

Böömi köökide ja keldrite hõrgutised on samamoodi maailmakuulsad nagu vaprast Švejki loodki. Eva Lechner ja Michael Korth on kokku koondanud böömi köögi 150 maitsvamat retsepti: eelroad, põhiroad ning magusad hõrgutised. Ja et enne sööma hakkamist aega parajaks teha, jutustab Michael Korth lugusid vaprast Švejki maailmast ning võrdustab neid kõikvõimalike teadmistega Praha ja böömi köögi kohta.

Eelroaks ehtsad böömi kneedlid

Ained:
400 g jahu
25 g värsket pärm
ca ¼ l leiget piima
1 muna
30 g kuubikuteks lõigatud nisuleiba
1 tl soola
30 g võid
1 sl hakitud peterselli
keetmiseks:
3 l vett
1 sl soola
Valmistamise aeg:
ca 90 min
Valmistamise käik:
puista jahu kaussi; murenda pärm selle peale, lisa pool piimast ja lase 10 min kerkida; lisa ülejäänud piim, muna, nisuleiva-kuubikud ja sool ning sõtku niikaua, kuni tainas kausi küljest lahti tuleb (vajadusel lisa veel piima või jahu);

lase kaetud taigal soojas kohas ca 30 min kerkida;
sõtku tainas laual läbi, vormi vorstikujuliseks ja lase 10 min seista; vahepeal aja soolaga maitsestatud vesi potis keema;
keeda tainavorsti kaanega potis madalal kuumusel ca 25 min;
torka tainavorstisse kohe kahvliga augud ja võta see potist välja; lõika viiludeks, serveeri sulavõiga ja peterselliga üle puistatult.

Magustoiduks skubankid

Ained:
500 g kartuleid
1 l vett
näputäis soola
50 g võid
80 g jahu
pannil praadimiseks:
ca 200 g võid
150 g mooniseemneid

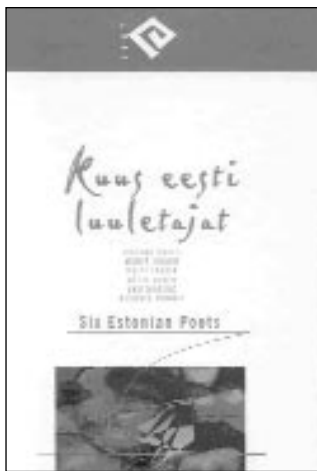
Valmistamise aeg:
ca 45 min
Valmistamise käik:
pese ja koori toored kartulid, lõika tükkideks ning pane potti, vala vesi peale, lisa sool ja keeda ca 20 min jooksul peaaegu pehmeks;
vala vesi ära, puista kartulitele jahu; laota kartulitele võilaastud ja lase kaetult ca 15 min seista;
tambi mass pudrunuiaga pudruks ja sega kulbiga tainaks;
kuumuta madalal pannil võid; võta märja supilusikaga tainast piklikud pätsid, pane kuuma või sisse ja prae igast küljest üle;
pööra küpsetuslabidaga mõned korrad ja ära prae neid liiga pruuniks; võta rasvast välja ja veereta mooniseemnetes;
serveeri tuhksuhkruga ülepuistatult.

John Updike
GERTRUD JA CLAUDIUS
Tõlkinud Ene-Reet Soovik
Kujundanud Mari Kaljuste
Sari PUNANE RAAMAT
192 lk, kõva köide

Hermann Hesse
STÉPIHUNT
Saksa keelest tõlkinud
Mati Sirkel
Kujundanud Mari Kaljuste
sari PUNANE RAAMAT

**KUUS EESTI
LUULETAJAT**
Koostanud Anne Lange
Kujundanud Kersti Tormis
182 lk., kõva köide
sari EESTI

UNDER ARMASTUSEST
Koostanud Sirje Olesk
Kujundanud Kersti Tormis
88 lk, kõva köide
kinkeraamat

Sue Townsend
**SALAJANE PÄEVIK.
ADRIAN MOLE, 13 3/4
AASTAT VANA**
Inglise keelest tõlkinud
Tiina Tiiman
Kujundanud Ülo Pikkov

Kristel Salu
**VILJAKÜLA BRITA
MEMUAARID**
Kujundanud
Anu Samarüütel
pehme köide

KROONIKA

Kirjastus Tänapäev esitles märtsis Eesti Lastekirjanduse Teabekeskuses uut lasteraamatut "Viljaküla Brita memuaarid". Raamatu autor Kristel Salu (fotol paremal) ja kunstnik Anu Samarüütel-Long (fotol keskel) jagasid autogramme ja olid ise ka natuke elevel. Mõlemal oli see esimene raamatutegemine. Valmis sai põnev ja särtsakas raamat.

Briti kõige pikem mees löbustas kirjastajaid. Guinnessi rekordite raamatu erinevates keeltes kirjastajatele märtsikuus korraldatud seminaril Londonis tutvustati ka rekordiomanikke. Pildil on briti kõige pikem mees Chris Greener (2.30), kes on ainult 6 cm lühem maailma kõige pikemast mehest, tunceslasest Radhouane Charbibist. Greeneri kõrval seisab Guinness World Recordsi müügidirektor Mary Hill. Kirjastajaid löbustati muuhulgas ka maailma suurima veepüstoliga (20 liitrit).

KATKEND

Maailma parimad joogimängud

"Maailma parim joogimängude raamat" on vaimukas raamat sadade mängudega, mida alkoholi tarvitamise juurde paslik mängida. Seda võib pidada järjeks raamatule "Maailma parimad seltskonnamängud".

Simpsonite joogimäng

Kõige kuulsamale multufilmiperekonnale maailmas antakse märjakesest pisut udune kõrvalmaits.

Vajalikud vahendid:

Tohutu hulk videolindile võetud Simpsonite seeriaid.
Õlu.

Vali saatest üks tegelane ja manusta endasse kiiresti mingi hulk alkoholi, kui sinu tegelane jääb vahele mõne järgmise asja tegemisega:

Homer Simpson

- Ütleb "O-oo!" (joo kaks korda, kui tema kuulsat märksõna kasutab keegi teine).

- Sööb sõõrikuid, räägib sõõrikutest, näeb sõõrikuid, unistab sõõrikutest.
- Mõliseb ohjeldamatult.
- Arutab midagi omaenda ajuga.
- Joob Duff-I õlut.

Lisa Simpson

- Mainib inimkonda, keskkonda, tööde, õiglust või Ameerika elamisviisi.
- Loeb ajakirja Junior Sceptic.

Michael Jacksoni
ÕLLERAAMAT

Juunis ilmub Tänapäevalt maailma populaarseim õlleatlas.

- * Enam kui 1500 õllesorti üle maailma koos pädeva hinnanguga.
- * Erinevate õlleliikide kirjeldused.
- * Juhtnõõrid maailma parimate õllejoogi ja -müügikohtade leidmiseks.

- Mängib saksofoni.

Bart Simpson

- Kiusab telefoni teel Moe'd.
- Ütleb "Aye Carumba!"
- Paneb selga midagi muud kui oma tavapärase särki ja lühikesed püksid.

Marge Simpson

- Tema tornina kõrguvast sinisest soengust langeb tohutu vari.
- Ta ütleb "Homey".
- Ta suudleb Homerit.
- Ta uriseb Homerit peale.
- Ta keedab perele teed ja kaitseb oma abikaasat.

Maggie Simpson

- Ta kukub maha.
- Ta võtab hetkeks luti suust ära.
- Ütleb mõne sõna (sellisel juhul joo ära kogu majas leiduv õlu)

Marge'i õed

- Kui nad astuvad mõnes stseenis koos üles (joo kolmekordne kogus, kui mõni neist omapead esineb).
- Kui nad suitsetavad.
- Kui nad kritiseerivad Homerit.

Ned Flanders

- Mainib Jumalat, usku, kirikut või ütleb "Okely-Dokely".

EESTI ENTSÜKLOPEEDIAKIRJASTUSE
RAAMATUPOOD **A&O**
www.ene.ee
Mustamäe tee 5, TALLINN 10616

AVATUD:
Esmaspäev—Reede 10—18, Laupäev 10—16

**EESTI ENTSÜKLOPEEDIAKIRJASTUSE
RAAMATUTE MÜÜK**

**RAAMATULETT Kuninga 4
MELOODIA PLAADIPOES**

AVATUD:
Esmaspäev—Reede 10—18, Laupäev 10—17

Kirjastuse
Tänapäev
toimetus

Tiina Tammer,
kirjastuse juht

Tauno Vahter,
toimetaja

Eneken Helme,
toimetaja

Külli Vahtra,
müügijuht

Mihkel Möisnik,
toimetaja

AS Tänapäev
Laki 17
Tallinn 12915

tel 650 5613
faks 650 5614
e-mail tnp@tnp.ee

Reklaam,
müük
650 5611

Kõik ajalehes Tänapäev avaldatud artiklid on autoriõigusega kaitsmata teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul ilma AS Tänapäev nõusolekuta on lubatud. Kaastõid ei honoreerita ja käsikirjad hävitatakse.

www.tnp.ee

layout © Tõnu Kaalep